

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
4044 Debrecen, Kálvin tér 16.

V. évfolyam

2008/2. sz.

Frédéric Barbier előadása

Szeged

Május 20.

Ez év május 20-án, Szegeden, az Egyetemi Könyvtár egyik előadójában tartotta francia nyelvű, szinkron tolmácsolt előadását Frédéric Barbier. (Az Osiris kiadónál jelent meg *A könyv története* című műve.) Az előadását elsősorban könyvtár szakos hallgatóknak hirdették meg, de sok könyvtáros is meghallgatta.

Előadásának címe: *Gutenberg és a szerző születése*. A téma bemutatásához Sebastian Brant *A bolondok hajója* című kötetet választotta. Ennek példáján mutatta be, hogyan változott meg Gutenberg találmányával a szerzők státusa. A szerző ekkor kap kulcsszerepet. Megjelenik a címlap, és a címlappal együtt a szerző neve is. Van olyan kiadása a műnek, ahol a túlsúfolt címlapon kétszer is szerepel a szerző neve. A mű már nem csak egy szűk kör számára készül, hanem az egyetemi világon túlmutató közönségnek is. Ennek kettős oka van, egyrészt anyagi megfontolás, másrészt minél szélesebb olvasóközönséghez eljutni. Az irodalmi mező harmadik fontos szereplője – a szerző és olvasó mellett – a nyomdász, a kiadó, aki nagy befolyással bír. Fontossá válik a könyv külalakja, az illusztráció. A könyv árucikké válik. Erre példa, hogy a jobb eladhatóság érdekében a nyomdász Brant neve alatt adja ki egy másik szerző munkáját is, az 'ismertebb név több vásárlót vonz'-elve alapján. Később a szerző ezért háborog, és a kiadó könyvekkel engeszteli ki.

Brant műve a 15. század végén nagy szenzáció volt. Hét év alatt 26 kiadást ért meg, 13 ezer példányban. A sikernek azonban vannak árnyoldalai is. A szerző elveszíti befolyását a szöveg eredetisége felett. Különböző kiadásokban, eltérő variációkban jelenik meg, a nemzeti nyelvű fordítások esetében még jelentősebb különbségek lehetnek. Pl. új fejezetek jelennek meg, vagy a verses formát prózába írják át. A nemzeti nyelv megjelenése is egyik fontos jellemzője a kornak. Eredetileg a mű német nyelven jelent meg, ezzel a szerző célja, hogy a német nyelvnek rangot adjon. A német nyelv mellett kiadták franciául is, a francia változat a latin fordításból készült, és számos variánsa jött létre a szövegnek. Az olvasóközönség kegyeinek elnyerése érdekében a kiadók kortárs szerzőket nemzeti nyelven adnak ki. Egyre több ember tud megélni a „könyvből”. Hiszen a szerzőn túl a nyomdásznak, kiadónak mind nagyobb technikai személyzetre (fordító, illusztrátor) van szüksége. Ott jön létre könyvkiadás, ahol van elég szürkeállomány. Ez jelenti azt, hogy pl. egyetemek közelében, vagy ahol sok kiadásra váró könyv van, mint pl. Subiacoban.

Előadásának végén Barbier arra hívta fel a figyelmet, hogy a tudomány a könyvtárral együtt, a könyvtár segítségével tud fejlődni és működni. Franciaországban is, nemcsak nálunk, probléma, hogy nem látják meg a könyvtárakban rejlő gazdag tartalmakat és lehetőségeket. A 15. századi történések kutatásának célja, hogy a mai korban végbemenő változásokra is ráirányítsa a figyelmet, felfedezhető legyen a párhuzam, és a modern korra érvényes következtetések is láthatóak legyenek.

Az előadás után kérdéseket lehetett feltenni a francia professzornak, aki örömmel válaszolt. Jó volt két órára visszatérni a könyvnyomtatás kezdeteihez, belehelyezkedni a 15. századi mindennapokba, francia nyelven hallgatni az elismert kutató szavait.

Kövécse Ildikó